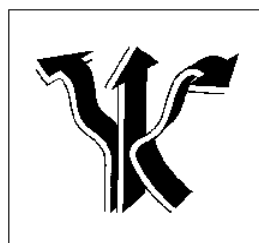

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ДИСЦИПЛІНИ

**«СОЦІОЛОГІЯ ПОСТМОДЕРНУ І НОВІТНІ СОЦІОЛОГІЧНІ
ТЕОРІЇ»
(для магістрів)**

КИЇВ – 2018

Підготовлено доцентом кафедри соціології та соціальної роботи
кандидатом філософських наук, доцентом *Ф. К. Бісенбаєвим*

Затверджено на засіданні кафедри соціології та соціальної роботи
(протокол № 8 від 07.03.18)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту міжнародних
відносин та соціальних наук (протокол № 8 від 29.03.18)

Бісенбаєв Ф. К. Навчальна програма дисципліни «Соціологія постмодерну і
новітні соціологічні теорії» (для бакалаврів). – К. : ДП «Вид. дім
«Персонал», 2018. – 14 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план,
зміст дисципліни «Соціологія постмодерну і новітні соціологічні теорії»,
теми рефератів, питання для самоконтролю, список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом
(МАУП), 2018

© ДП «Видавничий дім
«Персонал», 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета курсу «Соціологія постмодерну і новітні соціологічні теорії» – формування уявлення про основні поняття, ідеї і положення постмодерністських соціологічних теорій, ознайомлення студентів з ключовими теоретичними напрацюваннями сучасної соціології та концепціями сучасного суспільства. В рамках курсу висвітлено основні тенденції в соціологічній теорії ХХ-ХХІ ст. в ракурсі наступності розвитку соціологічної думки, а також з урахуванням різноманітності теоретичних напрямів і шкіл сучасної соціології. Курс сфокусований на осмисленні описових і пояснювальних можливостей різних теорій, застосовності теорій для аналізу явищ сучасного суспільного життя

Основними завданнями курсу, що сприяють досягненню цієї мети, є:

- дати уявлення про основні проблеми в соціології постмодерну;
- уявити найбільш значні (популярні) в сучасному соціологічному постмодерні теорії, фігури, школи;
- простежити їх взаємозв'язок і загальні підстави;
- показати спадкоємність соціологічного знання: зв'язок сучасних теорій і розглянутих в них соціальних проблем з «класичною» соціологією;
- акцентувати у викладі постмодерністських соціологічних теорій два фундаментальних питання – про природу соціальної реальності і про характер соціального знання;
- при викладенні кожної з теорій показати їх загальнотеоретичні і філософські підстави;
- здійснити аналіз фундаментальних соціологічних теорій, розроблених в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.;
- виявити і типологізувати основні теоретико-методологічні підходи, розроблені в рамках сучасної соціологічної теорії;
- виявити основні школи і напрями соціологічних досліджень, що характеризують сучасну соціологічну теорію.

У результаті освоєння дисципліни студент повинен:

знати:

- основні сучасні соціологічні теорії та школи;
- основні теми, положення, а також проблеми сучасної соціологічної теорії;
- внесок сучасних теоретичних концепцій в соціологічну науку;
- сучасні теоретичні моделі, що описують соціальні дії, соціальне сприйняття, комунікацію і взаємодію на макро- і мікрорівнях;
- теоретичні основи закономірностей протікання комплексних соціальних

процесів, механізми функціонування основних соціальних спільнот;
 • закономірності соціально-економічних, політичних і управлінських процесів, основні підходи до їх вивчення в сучасній соціологічній теорії;

уміти:

- змістовно схарактеризувати і критично оцінити різні теоретичні підходи і аналітичні варіанти;
- обробляти і аналізувати дані про соціальні процеси і соціальні спільноти, використовуючи підходи сучасної соціологічної теорії;
- аналізувати структуру і особливості соціальних відносин, груп, інститутів суспільства в ракурсі ідей сучасної соціологічної теорії.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН дисципліни «СОЦІОЛОГІЯ ПОСТМОДЕРНУ І НОВІТНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ»

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	<i>Змістовий модуль I. Основні новітні соціологічні теорії</i>
1	Загальні тенденції розвитку сучасної теоретичної соціології
2	Діяльнісно-структурна теорія комунікативної дії Ю. Хабермаса
3	Теорія подвійної структурації Е. Гіденс
4	Конструктивістський структуралізм П. Бурдьє
5	Системна теорія Н. Лумана
6	Соціологія соціальних змін П. Штомпки
7	Теорія суспільства ризику У. Бека
	<i>Змістовий модуль II. Постмодерна соціологія: розпад соціального порядку модерну</i>
8	Теоретичні джерела постмодернізму: постструктуралізм і деконструктивізм
9	Радикальна концепція постмодернізму Ж. Бодрієра
10	Соціологія постмодерну З. Баумана
	Разом годин: 90

ЗМІСТ
дисципліни
«СОЦІОЛОГІЯ ПОСТМОДЕРНУ І НОВІТНІ СОЦІОЛОГІЧНІ
ТЕОРІЇ»

Змістовий модуль I. Основні новітні соціологічні теорії

Тема 1. Загальні тенденції розвитку сучасної теоретичної соціології

Традиції класичної соціології ХХ ст.: протиріччя розвитку. Дилеми (реалізм / номіналізм; методологічний холізм / індивідуалізм; утопія / ідеологія; мікро- / макротеорії; порядок / конфлікт; діяльність / структура; раціоналізму / нераціональності (інституціоналізму); пояснення / розуміння). Основні тенденції та перспективи розвитку сучасної соціологічної науки. Тенденція до конвергенції парадигм. Можливості об'єднання структурних теорій і теорій соціальної дії в інтегративну соціологічну теорію. Подолання конфронтації між макро- і мікротеоріями в соціології. Інтегративна тенденція в теоріях сучасних західних вчених (Гідденс, Александер, Коллінз, Будон, Коулмен та ін.). Пошуки зв'язків між макро- і мікрорівнями. Інтеграційна модель соціальної реальності Дж. Рітцера.

Література [24; 30; 34; 36; 37; 45; 46; 48; 50; 65]

Тема 2. Діяльнісно-структурна теорія комунікативної дії Ю. Хабермаса

Ідея Ю. Хабермаса про об'єднання класичних і сучасних теорій: створення діяльнісно-структурної теорії комунікативної дії. Життєвий світ як джерело комунікативної дії. Залежність життєвого світу від економіки і державного управління. Патологічний вплив форм економічної та адміністративної раціональності на життєвий світ. Раціоналізація, бюрократизація і колонізація життєвого світу і комунікативних практик. Втрата сенсу життя і свободи особистості «системно індуковане уречевлення і культурне збіднення» комунікативної інфраструктури. Ядро публічної сфери – комунікативні мережі, які підтримуються культурою і ЗМІ. Класифікація соціальної дії: формальне і комунікативне. Деколонізація життєвого світу і формування вільної комунікативної згоди. Роль критичної функції соціології в інтерпретації людської комунікації. Особливості сучасного комунікативного дискурсу за Ю. Хабермас. Фактори формування емансипованого комунікаційного дискурсу.

Література [30; 36; 45; 46; 48; 49; 56; 58; 59-63; 65]

Тема 3. Теорія подвійної структурації Е. Гіденса

Критика функціоналізму і еволюціонізму, інтеракціонізму і структуралізму. Теорія структурації і її основні поняття: дуальність, «правила і ресурси», «діяльність». Класифікація правил і ресурсів за трьома основними поняттями – легітимація, панування і позначення. «Чинний» і його «знання», рівні знання: "дискурсивне свідомість" і "практичне свідомість". «Онтологічна система безпеки», «захисний кокон». Ресурси як джерело влади. Індивідуальна дія, взаємодія і соціальна структура. Структура всередині і поза соціального агента. Модель соціального агента: рівень мотивації, рівень раціоналізації, рівень рефлексивного моніторингу. Рефлексивний моніторинг: постійне відстежування своїх дій і соціальних умов дії. Структурації: умови, що керують наступністю і перетворенням структур. Відтворення структури у просторі і часі. Соціальні інститути та їх характеристики. Свідома і несвідома динаміка дії залежить від рутини і регіонів, які забезпечуються інституційними зразками.

Література [24-30; 35; 36; 45; 46; 48; 49]

Тема 4. Структуралістський конструктивізм П. Бурдьє

Теорія П. Бурдьє як синтез структуралізму і феноменологічного екзистенціалізму. Підходи до вивчення соціальних реалій за П. Бурдьє: структуралізм і конструктивізм. Породжує структуралізм як метод П. Бурдьє. Структури як сутності, стійкі елементи соціального. Основні поняття соціології П. Бурдьє: соціальний простір, габітус, символічний капітал, символічне насильство. Соціальний простір як система полів: політичного, освітнього, релігійного, художнього, наукового та ін. Центральне положення категорії "капітал" як спроба поєднання марксизму і веберіанства. Розподіл "капіталів" і соціальна структура. Символічне насильство як приховане навчання. Габітус як система придбаних нахилів, здатність виконувати соціальні ролі, виробництво індивідуальних і колективних практик. Класовий габітус – колективні системи уявлень, частина особистості. Клас – місце конфліктів через нерівний розподіл благ. Практика індивіда і соціальної групи як результат взаємодії габітусу і поля. Відносна автономія, особиста і класова траєкторія, стратегія і боротьба за позиції як атрибути практики.

Література [16-23; 30; 36; 45; 46; 48; 49; 64]

Тема 5. Системна теорія Н. Лумана

Періодизація творчості Лумана. Від радикального функціоналізму до теорії систем, від відкритих систем до концепції аутопойезіса. Філософська

антропологія, структурний функціоналізм і феноменологія як джерела теоретичних побудов Лумана. Функція як регулятивна смислова схема. Теорія систем. Співвідношення система – навколишній світ. Соціальні системи як предмет соціології. Сенси соціальності. Поняття комплексності. Переосмислення цільової раціональності і поняття сенсу з точки зору "редукції комплексності". Поняття аутопоєзиса і автореференції у Лумана. Рефлексивні механізми, симбіотичні механізми. Влада і довіра. Автореференція системи. Філософія аутопоєзиса і соціологія аутопоєзисних систем. Диференціація систем. Типи соціальних систем. Теорія комунікації. Опис Луманом механізмів еволюції суспільства та її основних етапів. Характеристика стану сучасного суспільства. Полеміка Н. Лумана і Ю. Габермаса.

Література [36; 38-44; 45; 48; 49; 65]

Тема 6. Соціологія соціальних змін П. Штомпки

П. Штомпка про неспроможність класичної соціології в дослідженні сучасних соціальних процесів. Порівняльний аналіз соціологічних концепцій суспільства. Соціальні зміни, розвиток і прогрес. Зміна сприйняття прогресу: роль суб'єкта. Травматичні соціальні зміни. Три рівні культурної травми. Симптоми травми. Подолання травми. Час у суспільстві. Час як аспект соціальних змін. Час у суспільній свідомості і культурі Соціокультурне управління часом. Класичні уявлення про історичний розвиток. Різні теорії еволюції. Теорії модернізації. Теорія постіндустріального суспільства. Соціологічні теорії циклів. Становлення суспільства. Ідея діяльності суб'єктів в історії думки. Історія як реалізація і уособлення діяльності суб'єктів. Соціальна революція. Революції як знамення нової епохи.

Література [36; 37; 64-67]

Тема 7. Теорія суспільства ризику У. Бека

Аналіз суспільства рефлексивного модерну в роботах У. Бека. Ризик як невід'ємний елемент соціального життя в сучасну епоху. Виникнення нових форм ризику. Від логіки розподілу багатства до логіки розподілу ризиків.

Свобода від ризиків як потужний фактор соціальної стратифікації.

Проблеми політичної соціології в концепції Бека. Вплив процесів космополітизації на характер ризиків. Соціальна роль екологічного руху. Вплив ідей Бека на соціологічну теорію і громадські дискусії.

Література [10; 11; 36; 37; 48; 50]

Змістовий модуль II. Постмодерна соціологія: розпад соціального порядку модерну

Тема 8. Теоретичні джерела постмодернізму: постструктуралізм і деконструктивізм

Теоретико-методологічні витoki постструктуралізму: семиотика і соціолінгвістика. Семиотична концепція масової комунікації У. Еко. Соціосемиотичний аналіз міфів Р. Барта. Міф як вторинна семиотична система, побудована на знаках первинної системи (мови). М. Фуко як представник сучасного постструктуралізму. Соціально-історичні дослідження (хвороби, божевілля, девіантної поведінки, сексуальності) М. Фуко. Робота «Слова і речі»: пошук структурируючих форм у свідомості і культурі історичних епох. Теоретико-методологічний інструментарій М. Фуко для вивчення історії систем мислення. Категорія «епістема». Ренесансна, класична і сучасна епістеми в європейській культурі. Аналіз комплексів влади – знання, стратегій влади і дискурсивних практик. Метод дослідження дискурсивних практик М. Фуко. Методи дослідження: деконструкція дискурсу на складові його компоненти та індукція від конкретних дискурсів до узагальненої епістеми.

Грамматологія Ж. Дерріди. Можливості теоретико-методологічного апарату грамματοлогії. Негативні наслідки логоцентризму для науки і культури. Саморефлексія і авторитети. Неодетерміністські соціальні відносини. Метод деконструкції і його можливості для виявлення природи людського нерозуміння.

Література [1; 3; 4; 31-34; 46-48; 51-56; 68]

Тема 9. Радикальна концепція постмодернізму Ж. Бодрієра

Парадигмальний зсув в західній соціології наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. Виникнення постмодернізму. Теоретичні джерела постмодернізму: постструктуралізм і деконструктивізм. Принципи постмодернізму: плинності, невизначеності, фрагментарності, відмова від вивчення соціальних законів. Ідея дестабілізації і зникнення об'єктивної реальності. Радикальна концепція постмодернізму Ж. Бодрієра. Заперечення соціального як об'єктивної реальності, заміна реальності симулякрами (помилковими копіями). Ідеї кінця соціального і смерті суб'єкта. Маса як особлива форма соціальності. Становлення симулятивного сприйняття і комунікації. Значення споживання в ситуації постмодерну як ідеології та дискурсу. Неможливість Іншого. Критика постмодернізму і його альтернативи.

Література [1; 12-15; 34; 36; 37; 46-48; 50]

Тема 10. Соціологія постмодерну 3. Баумана

Теорія постмодерну 3. Баумана. Зигмунд Бауман: соціологія «текучого» соціуму. Модерн і постмодерн як соціальні стани. Постмодерн: «плинність» об'єктивної, суб'єктивної та віртуальної реальностей. Предмет соціологічної постмодерністської теорії. Подальше збільшення відкритість відкритого суспільства: нові ризики і небезпеки. Індивідуалізований моральний вибір в умовах плинної сучасності. Проблеми особистості в постсучасному світі, індивідуальні проекти ідентичності в ситуації соціальної фрагментації. Динаміка соціальних інститутів. Моральний сенс постмодерну.

Література [1; 5-8; 34; 36; 37; 46-48; 50]

ТЕМИ РЕФЕРАТИВ

1. Дилеми класичної соціології ХХ ст.: протиріччя розвитку.
2. Прояви інтегративної тенденції в новітніх соціологічних теоріях.
3. Теорія «комунікативної дії» Ю. Хабермаса.
4. Теорія «конституювання суспільства» Е. Гідденс.
5. Основні поняття соціології П. Бурдьє: поле (соціальний простір) – габітус – капітал.
6. Трактатування соціальних систем Н. Луманом.
7. Поняття практики у П. Бурдьє, Е. Гідденса та М. Фуко.
8. Ю. Хабермас про культуру і знання.
9. Теорія общества ризику У. Бека.
10. Теорії глобалізації про майбутнє національних держав і міжнародної політичної системи (У. Бек, Е. Гідденс).
11. Поняття культурної трамви в теорії соціальних змін П. Штомпки.
12. Постмодерн як стан цивілізації. Особливості та етика індивіда епохи постмодерну.
13. Трактатування соціального в постмодерністській соціології: «зникнення соціального», символічний світ як реальність.
14. Феномен гіперреальності. Соціальні наслідки функціонування симулякрів.
15. Постмодерністські трактування природи соціальної реальності і завдань соціологічної науки.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Соціологія кінця ХХ ст.: загальна характеристика інтелектуальної ситуації.
2. Основні тенденції розвитку світової соціологічної теорії на початку ХХІ ст.

3. Загальний огляд предметно-тематичної проблематики новітніх соціологічних концепцій.
4. Традиції класичної соціології ХХ ст.: суперечності розвитку.
5. Напрями вирішення ключових дуалізмів соціальної теорії ХХ ст.
6. Інтегративні тенденції в новітніх соціологічних теоріях.
7. Дилеми класичної соціології ХХ ст.: суперечності розвитку.
8. «Життєвий світ» і «система» в теорії комунікативної дії Хабермаса.
9. Відтворення суспільства як «системи» через раціональну дію.
10. Відтворення суспільства як «життєвого світу» через комунікативну дію.
11. Необхідність зв'язку та рівноваги «системи» і «життєвого світу» у Хабермаса.
12. Теорія структурації Е. Гідденса: "дуальність", "подвійна герменевтика" і поняття структури.
13. Теза про двоїстий характер соціальних структур як ключове положення теорії структурації.
14. Визначальна роль агентів у соціальних процесах у Е. Гідденса.
15. Визначальна роль структур в соціальних процесах у Е. Гідденса.
16. Конструктивістський структуралізм П. Бурдьє: загальна характеристика.
17. Поняття практики в теорії П. Бурдьє.
18. Габітус як набір схем сприйняття і виробництво індивідуальних і колективних практик у П. Бурдьє.
19. Концепція габітуса П. Бурдьє.
20. Концепція соціального поля П. Бурдьє.
21. Сутність капіталу та обґрунтування його видів у П. Бурдьє.
22. Поняття "капіталу" у Бурдьє і типи "капіталів".
23. Концепція соціальних систем Н. Лумана.
24. Поняття комунікації у Н. Лумана.
25. Соціальні системи як предмет соціології. Сенс соціальності у Н. Лумана.
26. Основні типи соціальних систем за Н. Луманом.
27. Суспільство як аутопоезійна система за Н. Луманом.
28. Поняття "автореференція", "аутопоейсіса" і "контингенції" у Н. Лумана.
29. Соціологія соціальних змін П. Штомпки.
30. Форми незалежної динаміки соціальних структур у П. Штомпки.
31. Природа і свідомість як двоєдине серед соціально становлення у П. Штомпки.
32. Фактор часу в соціальному становленні у П. Штомпки.
33. Теорія культурної травми П. Штомпки.
34. Наростання загрози сучасного світу. Суспільство ризику У. Бека.
35. Від логіки розподілу багатства до логіки розподілу ризиків у У. Бека.

- 36.Свобода від ризиків як потужний фактор соціальної стратифікації у У. Бека.
- 37.Вплив процесів космополітизації на характер ризиків у У. Бека.
- 38.Постмодерністська соціологія кінця ХХ ст. Загальна характеристика.
- 39.Теоретико-методологічні витoki постструктуралізму.
- 40.Семіотична концепція масової комунікації У. Еко.
- 41.Соціосеміотичний аналіз міфів у Р. Барта.
42. М. Фуко як представник сучасного постструктуралізму.
43. Постструктуралістське бачення соціальності (М. Фуко).
44. Деконструктивізм Ж. Дерріди.
45. Граматологія Ж. Дерріди.
- 46.Ж.Дерріда і постструктуралістська теорія деконструкції.
47. Специфіка та базові характеристики постмодерністської соціальної теорії.
- 48.Заперечення соціального як об'єктивної реальності, заміна реальності симулякрами у Ж. Бодрійяра.
- 49.Маса як особлива форма соціальності у Ж. Бодрійяра.
- 50.Значення споживання в ситуації постмодерну як ідеології та дискурсу у Ж. Бодрійяра.
51. Радикальний постмодернізм Ж. Бодрійяра
- 52.Ж. Бодрійяр: соціосфера симулякров.
- 53.Критика концепції «соціального» в постмодернізмі.
- 54.«Зникнення соціального» і симуляція в постмодернізмі Ж. Бодрійяра.
55. Ж. Бодрійяр і його концепція суспільства споживання.
56. Уявлення про постсучасності в концепції З. Баумана.
- 57.Обґрунтування З. Бауманом соціології постмодерну.
- 58.Постмодерністська ментальність за З. Бауманом.
- 59.Предмет соціологічної теорії постмодерну З. Баумана.
- 60.Основні риси постмодерну за З. Бауманом.

Список літератури

- 1.Аппиньянези Р., Гэррет К. Знакомьтесь: Постмодернизм. СПб.: Академический проект, 2004.
- 2.Американская социологическая мысль: тексты / под. ред. В. И. Добренкова; сост. Е. И. Кравченко. М.: Изд-во МГУ, 1994. 496 с.
- 3.Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика. М.: Прогресс; Универс, 1994. С. 72–130.
- 4.Барт Р. Мифологии / пер., вступ. ст. и коммент. С. Н. Зенкина. М.: Изд-во им. Сабашниковых, 1996. 312 с.

5. Бауман З. Глобализация: Последствия для человека и общества. М.: Весь мир, 2004.
6. Бауман З. Индивидуализированное общество. М.: Логос, 2005.
7. Бауман З. Текущая современность. СПб: Питер, 2008.
8. Бауман З. Спор о постмодернизме // Социологический журнал. 1994. № 4.
9. Балацкий Е. Концепция текущей реальности З. Баумана и ее приложения // Общественные науки и современность. 2011. № 3.
10. Бек У. Что такое глобализация? / пер. с нем. А. Григорьева и В. Седельника; общ. ред. и предисл. А. Филиппова. М.: Прогресс-Традиция, 2001. 304 с.
11. Бек У. Общество риска. На пути к другому модерну / пер. с нем. В. Седельнику и Н. Фёдоровой; посл. А. Филиппова. М.: Прогресс-Традиция, 2000. 384 с.
12. Бодрийяр Ж. Общество потребления. Его мифы и структуры. М.: Республика, Культурная революция, 2006.
13. Бодрийяр Ж. Система вещей. М.: Рудомино, 1995.
14. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть. М.: Добросвет, 2000.
15. Бодрийяр Ж. Соблазн. М.: Ad Marginem, 2000.
16. Бурдьё П. Различение (фрагменты книги) // Западная экономическая социология: Хрестоматия современной классики. М.: РОССПЭН, 2004.
17. Бурдьё П. Социология политики. М.: Socio-Logos, 1993.
18. Бурдьё П. Структура, габитус и практика // Журнал социологии и социальной антропологии. 1998. Т. 1. № 2.
19. Бурдьё П. Начала. М.: Socio-Logos, 1994.
20. Бурдьё П. Оппозиции социологии // Социологические исследования. 1996. № 1.
21. Бурдьё П. Опыт рефлексивной социологии // Теоретическая социология: Антология. М.: Книжный дом «Университет», 2002. Ч. 2.
22. Бурдьё П., Пассрон Ж.-К. Основы теории символического насилия (Фрагменты из книги) // Вопросы образования. 2006. № 2.
23. Бурдьё П. Практический смысл. СПб.: Алетейя, 2001.
24. Гидденс Э. Социология / при участии К. Бердсолл; пер. с англ. 2-е изд., полностью перераб. и доп. М.: Едиториал УРСС, 2005. 632 с.
25. Гидденс Э. Современность и самоидентичность // РЖ. Социология. 1994. Серия 11. № 2.
26. Гидденс Э. Устроение общества. М.: Академ. проект, 2005.
27. Гидденс Э. Структура, структуризация // Контексты современности. Казань: КГУ, 1995.
28. Гидденс Э. Трансформация интимности. СПб: Питер, 2004.

29. Гидденс Э. Ускользящий мир: как глобализация меняет нашу жизнь. М.: Весь мир.
30. Девятко И. Ф. Социологические теории деятельности и практической рациональности. М.: Аванти плюс, 2003.
31. Делез Ж. Фуко. М.: Изд-во гуманит. лит., 1998.
32. Деррида, Ж. Письмо и различие; пер. с фр. под ред. В. Лапицкого. СПб.: Академический проект, 2000. 430 с.
33. Деррида, Ж. О грамматологии / пер. с фр. и вступ. ст. Н. Автономовой. М.: Ad Marginem, 2000. 512 с.
34. Ильин И. Постмодернизм от истоков до конца столетия. М.: Интрада, 1998.
35. Климов И. Социологическая концепция Энтони Гидденса // Социологический журнал. 2000. № 1-2.
36. Кравченко С. А. Социология: парадигмы через призму социологического воображения. М.: Экзамен, 2009.
37. Кравченко С. А. Динамика социологического воображения: всемирная культура инновационного мышления. М.: Анкил, 2010.
38. Луман Н. Теория общества // Теория общества. Фундаментальные проблемы. Сб. перев.; под ред. А. Ф. Филиппова. М., 1999. С. 196–235.
39. Луман, Никлас. Тавтология и парадокс в самоописания современного общества // СОЦИО-ЛОГОС, Вып. 1. М.: Прогресс, 1991. С. 194–218.
40. Луман Никлас. Понятие риска // THESIS, 1994, вып. 5, С. 135–160.
41. Луман Н. Глобализация мирового сообщества: как следует системно понимать современное общество / Социология на пороге XXI века: Основные направления исследований / под ред. С. И. Григорьева, Ж. Коэнен-Хуттера. 3-е изд. доп. и перераб. М.: РУСАКИ, 1999. 360 с. С. 128–143.
42. Луман Н. "Что происходит" и "что за этим кроется?" две социологии и теория общества // Теоретическая социология. Антология в 2-х т. Т. 2. М., 2002.
43. Луман Н. Медиа коммуникации. М., 2005.
44. Луман Н. Эволюция. М., 2005.
45. Монсон П. Современная западная социология: теории, традиции, перспективы. СПб.: Нотабене, 1992.
46. Очерки по истории теоретической социологии XX столетия (от М. Вебера к Ю. Хабермасу, от Г. Зиммеля к постмодернизму) М.: Наука, 1994.
47. Постмодернизм. Энциклопедия. Минск: Книжный дом, 2004 (2005).
48. Ритцер Дж. Современные социологические теории. 5-е изд., СПб: Питер, 2002.
49. Современная западная социология: хрестоматия. Мн: Тесей, 2008.

50. Социологические теории модерна, радикализованного модерна и постмодерна: Научно-аналитический обзор. М.: ИНИОН РАН, 1996.
51. Фуко М. Археология знания СПб.: Гуманитарная Академия; Университетская книга, 2004.
52. Фуко М. Надзирать и наказывать: Рождение тюрьмы. М.: Ин-т «Открытое общество», Ad Marginem, 1999.
53. Фуко М. Рождение клиники. М.: Смысл, 1998.
54. Фуко М. Воля к истине: по ту сторону знания, власти и сексуальности. Работы разных лет. М.: Касталь, 1996.
55. Фуко М. История безумия в классическую эпоху. СПб.: Университетская книга, 1997.
56. Фурс В. Полемика Хабермаса и Фуко и идея критической социальной теории // Логос. 2002. № 2.
57. Фурс В. Н. Казус Гидденс : социальная теория меняющегося мира // Фурс В. Контуры современной критической теории. Минск: ЕГУ, 2002.
58. Фурс В. Философия незавершенного модерна Ю. Хабермаса. Минск: ЭКОНОМПРЕСС, 2000.
59. Хабермас Ю. Вовлечение другого. Очерки политической теории. СПб: Наука, 2001.
60. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие. СПб: Наука, 2000.
61. Хабермас Ю.. Отношения между системой и жизненным миром в условиях позднего капитализма // THESIS. 1993.
62. Хабермас Ю. Философский дискурс о модерне. М.: Весь мир, 2003.
63. Хабермас Ю. Демократия. Разум. Нравственность: Лекции и интервью. М.: Наука, 1992.
64. Шматко Н. Анализ культурного производства Пьера Бурдьё // Социологические исследования. 2003. № 8.
65. Штомпка П. Социология. М., 2005.
66. Штомпка П. Социология социальных изменений / пер. с англ.; под ред. В. А. Ядова. М.: Аспект Пресс, 1996.
67. Штомпка П. Теоретическая социология и социологическое воображение // Социологические исследования. 2005. № 10. С. 64–72.
68. Эко У. Отсутствующая структура. Введение в семиологию / пер. с итал. В. Резник и А. Погоняйло. СПб.: Симпозиум, 2006. 544 с.